

Posudek na rigorózní práci

„Pseudolongitudinální výzkum individuálních zvláštností sociability žáků základní školy“

kteřou předkládá Mgr. Marie Novotná

Sledování vývoje sociálních vztahů dospívajících ve vrstevnických skupinách či konkrétně školních třídách je problematika sice často sledovaná, ale důležitá zejména s ohledem na možnosti intervencí v edukačním prostředí školy a záměrné působení na sociální rozvoj žáků. Z tohoto pohledu lze považovat problematiku řešenou v rigorózní práci za aktuální a do edukační praxe směřující.

Předložená rigorózní práce vychází z práce diplomové, která byla obhájená na katedře psychologie FF UK v Praze v roce 2012 a v souladu s požadavky byla patřičně rozšířena a doplněna (zejména v empirické části). Práce má teoreticko empirický charakter, je obvykle členěná, přiměřeně rozsáhlá, doplněná bohatým a pečlivě zpracovaným empirickým materiálem v přílohách.

Prvních pět kapitol rigorózní práce se věnuje teoretickým východiskům a vybraným psychologickým souvislostem problematiky sociability žáků základní školy. Autorka se soustředila zejména na sociální vztahy (obecně a speciálně ve školním prostředí), psychologické komponenty sociability (motivační, emocionální a kognitivní), socializaci v období adolescence. Domnívám se, že některé části textu souvisejí s řešenou problematikou těsněji, jiné snad až příliš volně či ve zbytečně širokých ohledech. Kupříkladu mám na mysli 2. kapitolu věnovanou charakteristice období adolescence, ale bez těsnějších vztahů k tématice sociability. To nalézáme až ve 4. kapitole. Vedly k tomu autorku nějaké důvody? Plynulosti textu to z hlediska čtenáře nepřispívá. Některé subkapitoly teoreticko přehledové části nemají přímou souvislost s částí empirickou a pak je otázkou, proč byly zařazeny – např. subkapitola 1.3 věnovaná morálnímu vývoji jedince.

Autorka pracovala s přiměřeně zvoleným i přiměřeně rozsáhlým souborem odborných publikací. Opírá se zejména o východiska předkládaná V. Hrabalem, což v kontextu toho, že ve výzkumu využívá jeho metodu SORAD považuji za adekvátní. Vhodně to textu zařazuje i výsledky různých výzkumů vztahujícím se ke komponentám sociability dospívajících, podrobněji se věnuje socializačním činitelům a sociálním vztahům ve školních třídách.

Empirickou část práce tvoří 6 kapitol. Cíle i hypotézy mají požadovanou podobu, jsou jasně formulované. Použité metody jsou dobře popsány, stejně jako zkoumaný soubor respondentů. Výzkum je zajímavý zejména tím, že soubor žáků byl nejprve sledován v 6. ročníku a potom v 8. ročníku ZŠ. (Někde autorka pojmenovává tento postup jako longitudinální výzkum, jinde jako pseudolongitudinální. Proč asi?) Výsledky obou částí výzkumu jsou prezentovány postupně, pečlivě, nechybí grafické zpracování a příslušné komentáře. V přemíře získaných dat čtenář jistě ocení 10. kapitolu, ve které jsou shrnuty

nejdůležitější výsledky celého výzkumu. Také diskuze (11. kapitola) je vedená s potřebným psychologickým nadhledem.

Z hlediska formálního je práce zpracována vcelku adekvátně, ale některým chybám se autorka nevyhnula: v seznamu literatury chybí odkaz na diplomovou práci, na kterou autorka navazuje a také (například v úvodu) rovněž chybí jasné vyjádření, které části práce jsou rozšířeny nebo doplněny. Je třeba, aby tyto skutečnosti byly napraveny a v elektronické podobě práce upraveny. Objevila jsem i drobné překlepy v textu, či neobvyklé číslování příloh. Ale to už není nikterak zásadní.

Rigorózní práce je teoreticko empirickou studií k problematice sociability žáků základní školy, její těžiště je v části výzkumné. V diskuzi při obhajobě této práce bych se ráda věnovala ještě následujícím otázkám: Jak se poznatky o vývoji sociálních vztahů jednotlivců a školních tříd dají konkrétně využít v edukační praxi základních škol? Jak mohou takové informace o žácích získávat učitelé? Jaké druhy intervencí lze nabízet škole ve prospěch rozvoje sociálních vztahů žáků a školních tříd?

Závěr:

Mgr. Marie Novotná předložila práci, která splňuje požadavky na rigorózní práce kladené. Doporučuji proto, aby se stala předmětem obhajoby v rámci rigorózního řízení na katedře psychologie FF UK v Praze.

Praha 31. 3. 2013

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.